

STRESZCZENIE PRACY DOKTORSKIEJ

„EWOLUCJA PRZESTRZENI PUBLICZNEJ W BUDYNKACH DLA MUZYKI. KONCEPT. KONTEKST. ARCHITEKTURA”

AUTOR: TOMASZ KONIOR

PROMOTOR: PROF. DR HAB. INŻ. ARCH. NINA JUZWA

Budynki dla muzyki od najdawniejszych czasów były ważną częścią tkanki miejskiej. Dziś, przekazując następnym pokoleniom tożsamość historyczną i tradycję miejsca podkreślają znaczenie kultury w społecznym odbiorze miasta i współtworzą jego charakter. Rozwiązania funkcjonalno – przestrzenne oraz miejsca lokalizacji a przede wszystkim wydarzenia, dla których są tłem, sprawiają, że „muzyczne” gmachy nabierają szczególnego znaczenia. Cytując, nie wprost, współczesnego filozofa Hansa Geорга Gadamera, te, a także inne obiekty, związane z kulturą, służą jakości miasta. Swoim istnieniem, architektonicznym pięknem oraz rangą miejsca mówią o tym, jak żyją jego mieszkańcy. Przedmiotem pracy jest kształtowanie obiektów, które w założeniu funkcjonalnym służą muzyce. Są to zarówno obiekty filharmonii, jak również budynki operowe. Odbiór muzyki przez słuchaczy jest ważną miarą ich jakości.

Oba typy gmachów są w rozwiązaniach formalnych i funkcjonalnych zróżnicowane:

bo jeśli w budynku filharmonii głównie chodzi o koncert a głównym celem rozwiązania jest akustyka i architektura sali koncertowej, o tyle w budynku opery, poza słuchaniem dochodzi oglądalność spektaklu. Ta różnica sprawia, że przestrzeń służąca technicznej obsłudze przedstawienia oraz pomieszczenia zapewniające warunki pracy dla artystów i pracowników technicznych powiększają skalę i złożoność budynku. Jednak, w obu typach obiektów, część przeznaczona dla widzów: hol wejściowy, szatnie, foyer, restauracja, oraz inne przestrzenie przeznaczone dla widzów, są podobne.

Można nawet stwierdzić a priori, że **przestrzeń dla widzów, wokół i poza główną salą posiada cechy przestrzeni publicznej a także, że w realizacjach ostatnich lat przestrzeń ta nabiera coraz większego znaczenia.** Dotyczy to zarówno budynków filharmonii jak i gmachów opery. W każdym przypadku ważna jest lokalizacja oraz kontekst miejsce. Patrząc wstecz widzimy, że realizacja gmachu dla muzyki zazwyczaj staje się impulsem dla rozwoju strefy centrum.

Historia wskazuje, że w niemal w każdym przypadku, wielkie znaczenie ma postać lidera. Ważna osoba (czasem instytucja), swoją charyzmą i co nie do przecenienia, siłą oddziaływania wpływa na realizację skomplikowanych i kosztownych budynków. Literatura tematu wskazuje że kiedyś, były to postacie możnych lub osoby ze sfer rządzących. Współcześnie zastąpili ich wybitni muzycy, lub intelektualiści z muzyką związani.

Do badań wybrano istniejące budynki osadzone w miejskim kontekście. Dla przedmiotu pracy istotne było porównanie architektonicznej struktury w relacji do usytuowania w przestrzeni miejskiej. Ważna stała się analiza różnego podejścia do rozwiązania przestrzeni poza główną salą. Przestrzeń ta wpływa na odbiór sali koncertowej oraz łączy ją z miastem. Wszystkie te elementy mają znaczenie dla jakości całego założenia.

Z takich myśli, a także z własnych doświadczeń zawodowych oraz z dyskusji i rozważań powstał temat pracy. Analizowane obiekty, autor przebadał in situ.

Tezy pracy

- 1. Architektoniczna koncepcja współczesnego „domu dla muzyki” zmierza w kierunku tworzenia przestrzeni, która integruje przestrzeń wokół sali z przestrzenią miejską.**
- 2. Przestrzeń tę można nazwać przestrzenią publiczną, jest ona ważna zarówno dla miasta jak i dla architektonicznej struktury budynku filharmonii czy opery.**

Temat przedstawiono w czterech rozdziałach. Na przestrzeni czasu, od XVI wieku do przykładów z lat ostatnich, ukazano jak kształtowały się zasady projektowania sal koncertowych i operowych w tkance miejskiej, jak zmieniały się preferencje odbioru muzyki przy równoczesnym rozwoju możliwości technicznych i rozwiązań architektonicznych.

W każdym z czterech wyróżnionych okresów badawczych omawiane są różne budynki, ale zawsze takie, które dla danego okresu są dla muzyki charakterystyczne i ważne.

Mianowicie:

1. Centrować rolę sali koncertowej na przykładzie La Scali w Mediolanie (XVIIIw), Royal Concertgebouw w Amsterdamie (XIXw) oraz Carnegie Hall w Nowym Jorku (1891).

2. Wpływ różnorodności miejskiego krajobrazu na wykreowanie tożsamości współczesnego „domu dla muzyki” na przykładzie Filharmonii w Berlinie (1963), Santory Hall w Tokio (1986) i Centrum Koncertowo – Kongresowo w Lucernie (1998).
3. Wprowadzenie funkcji kultury staje się impulsem dla odnowy i ponadlokalnego rozwoju dzielnicy na przykładzie Barbican Centre w Londynie (1982), Elbphilharmonie w Hamburgu (2017) i NOSPR w Katowicach (2014).
4. Dla podsumowania wykorzystano dwa współczesne przykłady: budynek Opery w Oslo, arch. Snohetta (2007) oraz budynek filharmonii w Paryżu, arch. J. Nouvel (2015). Mimo zasadniczo różnego podejście do kształtowania formy architektonicznej oraz odmienności krajobrazu miejskiego w obu przypadkach nowa, szeroko rozumiana przestrzeń publiczna, jest integralnym elementem struktury przestrzennej budynku dla muzyki.

Badania potwierdzają słuszność postawionych tez.

Tomasz Konior,

Łódź, maj 2019

